

РОЗДІЛ V. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.016:[78:908]:37.091.313

Вікторія Гура

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-7618-8113

DOI 10.24139/2312-5993/2021.06/256-245

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МУЗИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»

У статті розглянуто застосування інтегративного підходу до викладання курсу «Музичне краєзнавство» для студентів - майбутніх учителів музики. Музичне краєзнавство пропонується як дисципліна музично-теоретичного циклу, яка спрямована на всебічне пізнання музичної культури (її минулого та сьогодення), зокрема Сумщини. Акцентується увага на формуванні інтегративних знань та вмінь студентів: здатності орієнтуватися в сучасних процесах музичного життя, осмислювати й узагальнювати їх в історичній ретроспекції та сучасному музичному просторі, вмінні працювати з архівними джерелами.

Ключові слова: музичне краєзнавство, інтеграція, інтегративний підхід, міжпредметна інтеграція, музикознавчий цикл, майбутні вчителі музики, фахова підготовка, краєзнавча освіта.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розбудови українського суспільства, наукової сфери та освітньої галузі актуальності набувають питання проблеми краєзнавчої освіти.

Оскільки в закладах вищої освіти питома вага належить гуманітарній складовій, розвитку практичної діяльності, організації позааудиторної роботи тощо, правління національної спілки краєзнавців України вказує на необхідність активізації краєзнавчого руху саме в університетах «краєзнавча освіта є органічною складовою змісту освіти у закладах вищої освіти і є «заручницею» всіх процесів реформування вищої освіти» (Удод, 2018, с. 18).

Серед завдань педагогічних університетів є підготовка висококваліфікованих фахівців, готових до постійного оновлення та поглиблення знань, інформаційного зростання, формування навиків роботи із джерелами місцевої «мікроісторії». «Батьківщина – це перш за все рідний край, місця пам'яті, що пов'язані з мікроісторією, своєрідна основа піраміди в системі патріотичної локалізації громадян (село, місто, район, область, регіон, країна)» (Удод, 2018, с. 18).

Музичне краєзнавство - це комплексний напрям, який базується на міждисциплінарній інтеграції: історії музики, музичної культурології, етномистецтвознавства тощо. Основне завдання курсу - осмислення досягнень численних напрямків мистецької діяльності: композиторської творчості, музичної педагогіки, музикознавства.

Використання музично-краєзнавчого матеріалу в процесі підготовки майбутнього вчителя музики є досить актуальним та ефективним засобом виховання всебічнорозвиненої, гармонійної особистості, який допоможе студенту усвідомити себе носієм великої культурно-мистецької спадщини свого народу.

Аналіз актуальних досліджень. Проблему інтеграції в навчальному процесі досліджували як вітчизняні так і зарубіжні вчені: Н. Гуральник, Н. Згурська, М. Махмутов, О. Олексюк, Г. Падалка, В. Розумовський, О. Рудницька, О. Савченко, О. Щолокова, М. Якименко.

Інтеграцію різних видів мистецтв в практиці художньо-естетичного виховання особистості висвітлено у працях таких науковців як: Ю. Борев, В. Ванслов, М. Каган, М. Машенко, Л. Масол, В. Медушевський, Е. Печерська, О. Ростовський, Л. Шульга.

Проблема інтеграції мистецьких знань на основі міжпредметних зв'язків зосереджена у працях: Е. Абдулліна, Т. Крижанівської, Н. Миропольської, О. Мелік-Пашаєва, В. Неверова, Г. Савенкової.

Освітньо-виховні функції краєзнавства, його нерозривний зв'язок з освітньою галуззю досліджували видатні українські вчені та діячі української культури: Л. Гайда, Д. Багалій, М. Грушевський, О. Деміфенко, М. Дмитрієнко, М. Драгоманов, С. Захаров, М. Крачило, В. Прокопчук, П. Тронько, Ф. Шевченко, І. Франко, Д. Яворницький.

Питання краєзнавства розроблялися у працях: М. Етінгера, Т. Куперта, Є. Карпової, Н. Мещерякової, Б. Штейнпресса та інших. Саме вони заклали теоретико-практичні основи музичного краєзнавства як процесу вивчення сукупності усіх явищ музичної культури краю.

Потребують подальшого розвитку питання розробки ефективних методик підвищення якості підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі інтеграційної взаємодії дисциплін; *принципів*, якими потрібно керуватися вчителю під час відбору навчального змісту музичного краєзнавства; розробка *методів* та *форм*, їх недоліки та переваги, з метою впровадження важливих надбань в практику мистецької освіти та підготовки висококваліфікованих фахівців.

Мета статті – обґрунтувати доцільність використання інтегративного підходу до викладання курсу «Музичне краєзнавство» для студентів - майбутніх учителів музики, який спрямує їх на всебічне пізнання музичної культури, зокрема Сумщини, скерує на вироблення здатності орієнтуватися в сучасних процесах музичного життя, осмислювати й узагальнювати їх в

історичній ретроспекції та сучасному музичному просторі, вміння працювати з архівними матеріалами.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 2001 року, краєзнавство отримало офіційне визнання. Про це свідчать офіційні документи: Указ Президента України від 23.01.2001 р. «Про заходи щодо підтримки краєзнавчого руху в Україні» (Указ Президента України від 23.01.2001 р. «Про заходи щодо підтримки краєзнавчого руху в Україні»), «Програма розвитку краєзнавства», затверджена Кабінетом Міністрів України від 10.06.2002 року та ін. («Програма розвитку краєзнавства»).

Питання перспективи розвитку освітянського краєзнавства та його повноцінне використання у якості виховного потенціалу молоді у закладах вищої освіти, підіймалося на Всеукраїнській нараді з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» (за ініціативи Національної спілки краєзнавців України) (Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти, с. 5).

У Законі України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII основною метою вищої освіти встановлено підготовку «...конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях» (Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII).

У Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (наказ МОН № 641 від 16.06.15 року) зазначається: «інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, європоцентричність, пробудження громадянської і громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, поширення волонтерської діяльності, які накладаються на технологічну і комунікативну глобалізацію, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні і реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску інтересу і прояву патріотичних почуттів і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу» (Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді).

Серед принципів патріотичного виховання є *принцип національної спрямованості*, що передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, українського народу, шанобливого ставлення до його культури; поваги до культури всіх народів, які населяють Україну; здатності зберігати свою національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави (там само).

Тому краєзнавство, зокрема музичне є важливим науково-інтелектуальним інструментом, який впливає на формування та розвиток національносвідомого громадянина держави, патріота, компетентного спеціаліста з творчим та дослідницьким потенціалом.

Як засіб відродження національної культури, музичне краєзнавство, спроможне сформуванню толерантне ставлення до розвитку вітчизняної культури, зацікавленість до вивчення культурних надбань, бажання займатися науково-дослідною роботою, виховати любов до рідного краю.

О. Рудницька зазначає, що освітній процес має поєднувати два основні підходи до вивчення мистецьких дисциплін: *предметний і інтегративний*. Предметний – для глибокого розуміння специфічних властивостей мистецтв, а інтегративний – для узагальнення різнопредметних елементів знань, взаємозв'язку та систематизації. Зміст предметного навчання мистецтва слід розглядати в інтегрованому контексті як спорідненість різних елементів знань, відображення реальності розмаїтою «мовою» ліній, барв, звуків, які людина сприймає за допомогою зору, слуху та інших органів чуття і таким чином розвивати спеціальні здібності: музичні, образотворчі, акторські, хореографічні, сценічні тощо. Причому «предметно-інтегративна модель опанування мистецтв може бути реалізована у навчальний процес шляхом опанування спеціального курсу, який доповнюватиме традиційний» («Програма розвитку краєзнавства», с. 122).

«Музичне краєзнавство» - це спеціально розроблений новітній курс мистецтвознавчого циклу для студентів – майбутніх учителів музики, включений в перелік обов'язкових навчальних дисциплін, який спрямований на всебічне пізнання музичної культури краю, зокрема Сумщини, його минулого та сьогодення.

Музична культура кожного регіону України, зокрема Сумщини, містить колосальний матеріал для дидактичного використання у багатьох навчальних дисциплінах музично-теоретичної і практичної підготовки студентів, а також є потужним матеріалом для національно-патріотичного виховання студентів.

Завдання курсу «Музичне краєзнавство»: висвітлити головні етапи розвитку музичної культури Сумщини від давніх часів до сьогодення; виявити основні тенденції формування музичного середовища Сумщини в сучасний період; ознайомити студентів з музичною історією міста Суми та районних центрів області; визначити шляхи розвитку виконавського мистецтва, концертної діяльності в Сумському регіоні протягом XIX – XXI століть; узагальнити тенденції розвитку музичного мистецтва в

сучасний період; з'ясувати імена визначних особистостей в галузі культури та мистецтва, визначити їх роль у формуванні музичного середовища краю; сформувані у студентів дослідницькі вміння, самостійну пошукову діяльність у вивченні історії музичної культури.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати: сучасні тенденції розвитку музичного мистецтва в Україні та Сумському регіоні; історичні умови формування Сумського музичного середовища та основні етапи становлення музичної культури Сумщини; закономірності та принципи формування музичного життя міста та області; напрями музичної діяльності Сумського регіону; видатних особистостей Сумщини в галузі музичного мистецтва; представників виконавської, музично-педагогічної, просвітницької діяльності Сумського регіону; визначальні риси музичного середовища районних центрів Сумської області; сучасні тенденції музичного розвитку Сумщини; пам'ятки музичної культури Сумщини. Вміти: працювати з науковими та архівними джерелами; осмислювати мистецькі події та їх історичне значення; систематизувати та узагальнювати матеріал; використовувати теоретичні знання в практичній діяльності.

Можливості мистецтва колосальні. У контексті сприйняття творів мистецтва, з опорою на «універсальність» мистецької освіти, передбачається розвиток *художньої інтеграції*, замість художньої односторонності. («Програма розвитку краєзнавства», с. 120).

На думку О. Олексюк, формування у майбутніх учителів музики системи інтегрованих знань нової якості не можна досягти самопливом, слід цілеспрямовано формувати у процесі фахової підготовки (Олексюк, Ткач, 2004, с. 118).

Інтеграція – взаємопроникнення мистецтв, вироблення спільного підходу до їх вивчення, спосіб поліхудожнього пізнання мистецьких явищ («Програма розвитку краєзнавства», с. 130).

Розрізняють чимало видів інтеграції:

- ✓ внутрішньогалузеву
- ✓ міжпредметну
- ✓ транспредметну
- ✓ мистецьку
- ✓ художньо творчу
- ✓ пошуково-проектну
- ✓ науково-мистецькознавчу
- ✓ культурологічну та багато інших.

Інтеграція знань у галузі мистецької освіти може відбуватися на різних рівнях: теоретичному й емпіричному, міжпредметному і внутрішньопредметному, художньому і позахудожньому.

Відповідно до способів функціонування мистецтв, виокремлюють 3 основні аспекти (за О. Рудницької):

- вивчення окремих видів мистецтв;
- використання прикладів взаємодії мистецтв (інтеграція мистецтв);
- розгляд художнього синтезу (інтеграція на рівні художнього синтезу).

При цьому, провідним принципом у всіх зазначених аспектах є усвідомлення і засвоєння художньої мови, що активно впливає на уяву, асоціативне мислення, збагачення чуттєвої сфери.

Природне протиставлення поняття інтеграції – диференціація.

Диференціація – визначення відмінностей між окремими явищами, предметами, рисами особистості, видами мистецтва тощо («Програма розвитку краєзнавства», с. 129).

Завдяки використанню *міжпредметної інтеграції*, забезпеченню взаємопроникливості навчальних дисциплін різного змісту, виникає необхідність систематизувати знання студентів і спрямувати їх у єдине загально-культурологічне русло.

Принцип інтегративності вбирає цілий комплекс теоретичних та практичних знань та вмінь студента. Комплексні інтегровані знання, отримані студентами в процесі опанування змістом музично-теоретичних дисциплін, значно полегшать проходження педагогічної практики закладах загальної середньої освіти. Наприклад, на уроці мистецтва у школі, вивчаючи «взаємозалежність музики і слова», в якості музичних прикладів, можна запропонувати школярам прослухати уривки творів М. Березовського. Вивчаючи «Музику мого народу» паралельно дослідити «Музику моїх земляків».

Впровадження інтегративних прийомів та методів навчання орієнтує викладача на використання комплексних засад: синтезу теоретико-практичного, слухового, виконавського компонентів всередині кожного виду діяльності; розширення сфери самостійно-пошукової роботи майбутніх учителів музики.

Інтеграція, за словами О. Лобач «дозволяє опанувати особливе й загальне у кожному з видів мистецтв, забезпечує розкриття їхнього загального змісту, ґрунтованого на генетичній, морфологічній та функціональній єдності.

Інтеграція на основі загального емоційного знаку здійснюється у процесі реального переживання, сприймання, осмислення, інтерпретації, творчого вираження, закодованих у мистецтві» (Лобач, 2007, с. 137).

При викладанні навчальної дисципліни «Музичне краєзнавство» педагог має можливості не тільки для інтегрування знань, а й основу для встановлення міжпредметних зв'язків. Навчальна дисципліна «Музичне краєзнавство» спирається на фундаментальні знання з філософії, історії зарубіжної культури та культури України, базується на *комплексній системі історико-музикознавчого циклу дисциплін* («Історія української музики», «Історія зарубіжної музики», «Історія виконавства», «Аналіз музичних форм» та ін.) та забезпечує підготовку фахівців до педагогічної творчої і концертної діяльності в різних галузях музичної культури і мистецтва (див. рис. 1).

Рис. 1. Міжпредметна інтеграція навчальної дисципліни «Музичне краєзнавство»

Розглянемо інтеграцію дисципліни «Музичне краєзнавство» з іншими навчальними дисциплінами, наприклад «Вокал».

На заняттях з постановки голосу студентам можна запропонувати підготувати повідомлення про відомих співаків Сумщини: Б. Гмирю (Сумщина Incognita. Музична епоха Бориса Гмирі); А. Мокренка; Є. Петренка та ін. В результаті ми можемо розширити загальний та художньо-естетичний кругозір студентів, сформувати інтерес до краєзнавчо-пошукової роботи, до поглибленого вивчення історії, культури,

мистецтва, готовність сприймати нову інформацію, спираючись на кращі зразки мистецтва рідного краю, виховати почуття гордості та пошани до славнозвісних земляків.

Виходячи з потреб навчальних дисциплін та наявності дидактичного матеріалу, ми пропонуємо такі напрямки інтеграції «основного» та «привнесеного» змісту:

1) творчість композиторів, педагогів, хормейстерів, які народилися або перебували на Сумщині;

2) творчість співаків, керівники колективів, які народилися або гастролювали на Сумщині;

3) народні виконавці, кобзарі, лірники, фольклористи.

На основі краєзнавчого матеріалу, по кожному напрямку, ми пропонуємо інформаційні «блоки», наприклад:

1. Життєвий та творчий шлях відомих композиторів, які народилися на Сумщині: М. Березовський, Д. Бортнянський, Ю. Шапорін, А. Гусаківський, О. Стебляно, Б. Гмиря та ін.

2. Факти перебування відомих музикантів на нашій землі: С. Рахманінов, П. Чайковський, Є. Петренко та ін.

При вивченні курсу «Музичне краєзнавство» пропонуємо розглянути у якості окремих тем: «М. Березовський – наш земляк», «П. Чайковський та Сумщина», «Лебединське літо В. Рахманінова», «Справжні скарби Лебединщини – люди мистецтва» або «Сумщина в іменах» (використовуючи при цьому назву будь-якого міста) на лекційних, семінарських або практичних заняттях.

Л. Халецька пропонує детально ознайомитися з авторською шкільною програмою «Музичне краєзнавство» (Полтавщина) та методичними рекомендаціями. Ця програма адресована керівникам факультативного курсу або гуртків, вчителям музичного мистецтва, педагогам-організаторам, а також буде цікава широкому загалу поціновувачів мистецтва та патріотів Полтавського краю (Халецька, 2009, с. 3).

Матеріали музичного краєзнавства, зокрема регіональний музичний фольклор, можна використати студентам при організації дитячих фольклорних ансамблів в подальшій педагогічній діяльності; як матеріал для розшифрування та аналізу народнопісенного фольклору на дисциплінах «Українська народна творчість», «Сольфеджіо», «Аналіз музичних форм» тощо (Гура, 2011, с. 30).

З метою поглиблення, узагальнення та систематизації знань про художньо - естетичні поняття, розвитку самопізнання, самоосвіти,

самореалізації, самовдосконалення, корисним для студентів буде підготовка окремих проектів, наприклад, на тему «Мистецька Сумщина». Популяризацією мистецької спадщини краю, формуванням культурних цінностей сучасного суспільства опікуються фахівці обласного науково-методичного центру культури і мистецтв (Юдін, 2010, с. 144). Керуючись консультаціями, порадами та рекомендаціями викладача, кожен студент може самостійно знайти інформацію про діячів мистецтва рідного краю, вивчити, записати музичні твори композиторів та виконавців рідного краю, упорядковувати диск із ними у форматі mp3, створити інформаційний довідник про діячів мистецтва та провести презентацію проекту на основі краєзнавчого матеріалу, висловивши особистісне ставлення до мистецтва, пов'язати його із сьогоденням.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, в системі фахової підготовки майбутніх учителів музики, інтегрований підхід закладає основу розвитку професіоналізму за рахунок синтезу загальнокультурних, психолого-педагогічних і спеціальних музичних знань та умінь.

Спеціальний курс з музичного краєзнавства передбачає оволодіння цілого **комплексу інтегрованих знань** про сучасні тенденції розвитку музичного мистецтва в Україні та Сумському регіоні; історичні умови формування Сумського музичного середовища та основні етапи становлення музичної культури Сумщини; закономірності та принципи формування музичного життя міста та області; напрями музичної діяльності Сумського регіону; видатних особистостей Сумщини в галузі музичного мистецтва; сучасні тенденції музичного розвитку Сумщини тощо та умінь: систематизувати та узагальнювати матеріал; працювати з науковими та архівними джерелами; осмислювати мистецькі події та їх історичне значення.

Навчальна дисципліна «Музичне краєзнавство» інтегрує різні проблематики, цілого комплексу джерел: явищ музичної культури (регіону), яка дає змогу музиканту-краєзнавцю досліджувати архіви, матеріали музеїв, бібліотек, малодосліджені факти музичного регіонального краєзнавства.

Перспективні аспекти визначеної проблематики вбачаються у *регіоналістиці* як багатовекторного напрямку досліджень історії музики, музичної культурології, етномузикології.

ЛІТЕРАТУРА

Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти. Матеріали та документи. Київ, 24 травня 2018 р. / Науковий редактор О. П. Реєнт, відповідальний редактор О. А. Удод. – К., 2018. – 113 с.

- Гура В.В. Музична регіоналістика у системі освіти // IX Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Концептуальні проблеми розвитку української культури у світлі підготовки і проведення 2012 року як року культури та відродження музеїв в Україні»: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 2-3 червня 2011 р. Том I. — К.: нацккім, 2011. — С.29-31.
- Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
- Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. — Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS24863>
- Лобач О.О. Інтеграція різних видів мистецтв через загальний емоційний знак. // Збірник наукових праць «теоретичні питання культури, освіти і виховання, вип. 32, КНЛУ, НМАУ, сумдпу, 2007. С. — 134 – 137.
- Олексюк О. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва : Навч. Посібник / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. — К. : Знання України, 2004. — С. 118.
- «Програма розвитку краєзнавства» від 10.06.2002 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/789-2002-%D0%BF#Text>.
- Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. — 360 с.
- Сумщина Incognita. Музична епоха Бориса Гмирі <https://www.youtube.com/watch?V=DXOpFTjUHk0>
- Удод О.А. Краєзнавча освіта у закладах вищої освіти України: стан, проблеми, перспективи. / Матеріали та документи Всеукраїнської наради з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти. Київ, 2018. — 113 с.
- Указ Президента України від 23.01.2001 р. «Про заходи щодо підтримки краєзнавчого руху в Україні». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/35/2001#Text>
- Халецька Л. Л. Методичні рекомендації щодо впровадження програми «Музичне краєзнавство» // Л. Л. Халецька. Музичне краєзнавство Полтавщини: від витоків до сьогодення /— Полтава: ПОІППО, 2009. — 360 с.
- Юдін М.М. Культурно-мистецька Сумщина: стан і перспективи розвитку // VIII Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Національно-культурний простір України XXI ст.: стан і перспективи»: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 2-3 червня 2010 р. — К.: нацккім, 2010. — С.143-147.
- Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти. Матеріали та документи. Київ, 24 травня 2018 р. / Науковий редактор О. П. Реєнт, відповідальний редактор О. А. Удод. — К., 2018. — 113 с.
- Гура В.В. Музична регіоналістика у системі освіти // IX Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Концептуальні проблеми розвитку української культури у світлі підготовки і проведення 2012 року як року культури та

відродження музеїв в Україні»: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 2-3 червня 2011 р. Том I. — К.: нацккім, 2011. — С.29-31.

Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. — Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS24863>

Лобач О.О. Інтеграція різних видів мистецтв через загальний емоційний знак. // Збірник наукових праць «теоретичні питання культури, освіти і виховання, вип. 32, КНЛУ, НМАУ, сумдпу, 2007. С. — 134 – 137.

Олексюк О. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва : Навч. Посібник / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. — К. : Знання України, 2004. — С. 118.

«Програма розвитку краєзнавства» від 10.06.2002 р. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/789-2002-%D0%BF#Text>.

Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. — 360 с.

Сумщина Incognita. Музична епоха Бориса Гмирі <https://www.youtube.com/watch?V=DXOpFTjUHk0>

Удод О.А. Краєзнавча освіта у закладах вищої освіти України: стан, проблеми, перспективи. / Матеріали та документи Всеукраїнської наради з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти. Київ, 2018. — 113 с.

Указ Президента України від 23.01.2001 р. «Про заходи щодо підтримки краєзнавчого руху в Україні». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/35/2001#Text>

Халецька Л. Л. Методичні рекомендації щодо впровадження програми «Музичне краєзнавство» // Л. Л. Халецька. Музичне краєзнавство Полтавщини: від витоків до сьогодення /— Полтава: ПОІППО, 2009. — 360 с.

Юдін М.М. Культурно-мистецька Сумщина: стан і перспективи розвитку // VIII Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Національно-культурний простір України ХХІ ст.: стан і перспективи»: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 2-3 червня 2010 р. — К.: нацккім, 2010. — С.143-147.

РЕЗЮМЕ

Гура Вікторія. Применение интегративного подхода в процессе изучения курса «Музыкальное краеведение».

В статье поднимается вопрос о применении интегративного подхода в процессе преподаванию курса «Музыкальное краеведение» для студентов – будущих учителей музыки. Музыкальное краеведение предлагается как дисциплина музыкально-теоретического цикла, направленная на всестороннее познание музыкальной культуры (ее прошлого и настоящего), в частности Сумщины. Акцентируется внимание на формировании интегративных знаний и умений студентов: способности ориентироваться в современных процессах музыкальной

жизни, осмысливать и обобщать их в исторической ретроспекции и современном музыкальном пространстве, умении работать с архивными источниками.

Ключевые слова: *музыкальное краеведение, интеграция, интегративный подход, межпредметная интеграция, музыковедческий цикл, будущие учителя музыки, профессиональная подготовка, краеведческое образование.*

SUMMARY

The article raises the question of the use of an integrative approach in the process of teaching the course "Musical local history" for students - future music teachers. Musical local lore is proposed as a discipline of a musical-theoretical cycle, aimed at a comprehensive knowledge of musical culture (its past and present), in particular Sumy oblast. Attention is focused on the formation of integrative knowledge and skills of students: the ability to navigate in modern processes of musical life, to comprehend and generalize them in historical retrospection and modern musical space, the ability to work with archival sources.

Key words: *musical local history, integration, integrative approach, interdisciplinary integration, musicological cycle, future music teachers, professional training, local history education.*